

El moviment catalanista, cent anys després

Unes Bases per a la reflexió nacional

La commemoració del Centenari de les Bases de Manresa té dos aspectes, l'institucional i el cívic, que difereixen en els continguts, però que coincideixen en la voluntat de reflexionar sobre el futur de la nació catalana. Però el futur, en cada cas, és diferent.

El saló de sessions de l'Ajuntament de Manresa es tornà a omplir cent anys després d'haver-lo ocupat els delegats de la Unió Catalanista, els que en 1892 aprovaren les Bases per a la Constitució Regional Catalana, anomenades correntment Bases de Manresa, un text considerat com el primer document articulat del catalanisme polític. La classe política catalana –amb el president de la Generalitat al capdavant–: consellers, batlles, diputats i dirigents de tots els partits polítics parlamentaris, va omplir de nou el saló de sessions, no per elaborar unes noves bases, cosa que ja ha fet un conjunt d'entitats cíviques, sinó per commemorar solemnement l'efemèride.

A la taula presidencial, sota dos visibles retrats dels reis d'Espanya: Jordi Pujol, president en funcions, Joaquim Xicoy, president del Parlament també en funcions, Juli Sanclimens, alcalde de Manresa, Joan Raventós (PSC), Àngel Colom (ERC), Rafel Ribó (IC) i Aleix Vidal Quadras (PP) i diversos regidors manresans. L'acte s'obrí amb la presentació d'un llibre del professor Joan Lluís Pèrez Francesc sobre les Bases i amb una dissertació de l'historiador Josep Maria Ainaud de Lasarte sobre els orígens del catalanisme polític.

Però el plat fort de la jornada era el discurs de Jordi Pujol. Però Pujol remarcà al principi del seu discurs que, donada la seva actual situació de president en funcions, que qualificà d'"interregne", no era el moment de prendre posicions polítiques. Tot i aquesta prèvia, el discurs del president en funcions no defugí el debat. Jordi Pujol recordà, en la intervenció, les diverses situacions que passaven Catalunya i Espanya en el moment de la redacció de les Bases i en l'actualitat. En concret, indicà que les Bases "no van ser un programa independentista, sinó un projecte regeneracionista que pretenia la refundació de l'estat espanyol". En

Juli Sanclimens, batlle de Manresa. A la dreta, Jordi Pujol.

aquest sentit, destacà que avui el referent europeu i el referent de la cohesió del país són imprescindibles a l'hora de plantejar-se qualsevol revisió del catalanisme. Segons Pujol, commemorar les Bases serveix per a fer balanç –que considerà positiu– sobre la trajectòria del país, i "contemplar el present i encarar el futur". Sobre el futur, afirmà que Catalunya ha d'anar "molt més enllà" en quatre aspectes: en poder polític, en finançament, en personalitat nacional i en consciència de país. Aquest anar més enllà,

segons Pujol, només es pot fer amb patriotisme: "sense patriotisme no hi ha país que vagi endavant", i remarcà que la conjuntura actual ho afavoreix perquè "avui és més evident que mai el dret dels pobles a ser en plenitud". El president de la Generalitat va fer, doncs, una crida a la reflexió, emmarcada en l'aprofundiment de l'autogovern dins l'estat espanyol i Europa, i es comprometé a referir-se de nou a les Bases en un futur pròxim, durant l'any que durarà la commemoració institucional.

En el mateix saló de sessions de l'Ajuntament de Manresa, situats a les darreres files, hi havia també alguns representants de les entitats cíviques, com ara Josep Millàs, d'Òmnium Cultural, Josep Miró i Ardèvol, del Comitè Olímpic de Catalunya, Fèlix Martí, de la Federació Catalana d'Associacions i Clubs UNESCO, Enric Casasses, de l'Institut d'Estudis Catalans, i altres. Aquestes entitats, juntament amb onze més, entre les quals destaquen l'Ateneu Barcelonès, el Centre Excursionista de Catalunya, la Fundació Congrés de Cultura Catalana, Justícia i

ció oficial: aborda obertament la demanda de sobirania i la qüestió de la unitat dels Països Catalans. En concret, el text de les entitats, titulat *Bases per al Futur Nacional de Catalunya*, defineix en la introducció la nació catalana com un poble de deu milions de persones que "ha gaudit, durant set-cents anys, de sobirania i, malgrat haver-la perduda, sempre ha mostrat la voluntat de recuperar-la". Les entitats, en la mateixa introducció, parteixen del fet que "avui, malgrat l'existència de Parlaments propis, de governs autònoms i de pràctiques polítiques democrà-

ma que "històricament, Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià componen la Nació Catalana i comparteixen una mateixa identitat caracteritzada per la llengua, la cultura i el marc geogràfic". El mateix apartat afirma que "la Nació Catalana té dret a l'autodeterminació i a dotar-se de les institucions polítiques pròpies d'un estat sobirà".

El segon apartat, amb el nom de "Catalunya", divideix en quinze articles o bases, els punts de la plena sobirania de Catalunya. Establiment lliure de relacions internacionals, poder legislatiu, executiu i judicial, sobirania fiscal, model propi de defensa i de seguretat, català única llengua oficial, espai nacional de comunicació, i comitè olímpic propi són alguns dels quinze punts de la declaració. El text acaba amb una crida al poble de Catalunya per a aconseguir aquests objectius i demana al "poble espanyol" i a les institucions internacionals que "reconeguin el dret de la Nació Catalana a la seva sobirania".

La intenció inicial de la Comissió Gestora era de tenir aprovades les noves bases a final del 1991, i així poder-les presentar a l'opinió pública i als partits polítics perquè prenguessin posicions. Però fins fa escassament una setmana no va ser aprovat el text definitiu, suara explicat. El mecanisme de difusió pública del text continuarà sent el mateix, segons que han dit fons de la Comissió, si bé amb retard. Aquest retard, segons les mateixes fonts, és degut a la voluntat de consensuar al màxim el text de les bases, "perquè fos assumible pel màxim d'entitats possible", i en aquest sentit destaquen que fou aprovat per unanimitat. Tot i així, la convocatòria de les eleccions autonòmiques va trasbalsar els treballs de la Gestora. Segons han dit a EL TEMPS representants d'algunes entitats signants, "hi va haver pressions polítiques perquè les bases no sortissin abans de les eleccions". La intenció dels promotors és de fer un acte de proclamació solemne de les noves bases també a Manresa i lliurar-les al Parlament. La reacció dels partits, encara no oficial, és bastant imaginable.

Amb tot, la commemoració del Centenari de les Bases de Manresa ja ha tingut un doble caire, institucional i cívic. Durant aquest any veurem què donen de si l'un i l'altre. L'objectiu és de fer reflexionar sobre el futur del nacionalisme, però la finalitat que persegueixen, uns i altres, és diferent. ¿Quina passarà a la història? En tot cas, les bases ja són aquí.

Pere Martí

ARXIU

Pau i la Unió Excursionista de Catalunya, integren la Comissió Gestora del Centenari de les Bases de Manresa. Aquesta Comissió fa més de dos anys que treballa (vegeu EL TEMPS núm. 360) en la redacció d'unes noves bases que, segons els promotors, "cent anys després, defineixin uns nous objectius del catalanisme polític".

El text definitiu elaborat per la Comissió havia estat aprovat tres dies abans de l'acte de Manresa i presenta un to molt més reivindicatiu que no la commemora-

tiques, es constaten les greus limitacions d'un marc polític que nega la sobirania al poble de Catalunya, posa en risc la continuïtat de la llengua, la cultura i el dret cívil, manté un tractament fiscal discriminatori, impedeix la presència directa de la Nació Catalana a Europa i al món, i fa impossible l'establiment de lligams institucionals entre Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears".

El text que desenvolupa estrictament les bases conté dos apartats diferents. El primer, titulat "La Nació Catalana", afir-